

Onderwerp: Energiewet

Geachte minister Van 't Wout,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het voorstel voor de Energiewet en namens het Interprovinciaal Overleg (IPO) delen we graag onze wensen en suggesties ten aanzien van dit wetsvoorstel met u. Wij realiseren ons dat spoedige invoering van deze wet nodig is, niet alleen vanwege de doorwerking van enkele eerder Europese richtlijnen, maar ook om problemen met netcapaciteit te kunnen oplossen.

Wij zijn verheugd met de maatregelen dat u heeft genomen om transport schaarste te beperken. Hierbij denken we o.a. aan het openstellen van de spitsstrook op het hoogspanningsnet en de mogelijkheden voor cable-pooling voor het efficiënter benutten van het netwerk. Met de wettelijke bepalingen in de energiewet krijgen netbeheerders de mogelijkheid om een aansluit- of transportverzoek voor een beperkte tijd uit te stellen zolang er geen transportcapaciteit kan worden vergeven. Daarmee wordt verergering van congestieproblematiek voorkomen.

De samenhang van de energiewet met andere wetten en wetsvoorstellen zoals de Warmtewet en Omgevingswet, is van groot belang voor toekomstige systeemintegratie en systeemefficiëntie, en toe te werken naar één integrale energiewet. Wij vragen u om daar in deze Energiewet optimaal op voor te sorteren. Als provincies maken wij graag gebruik van de door uw aangeboden mogelijkheid tot reactie op de voorgenomen Energiewet.

Experimenteerruimte

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de netbeheerders op het gebied van transport en distributie van waterstof ervaring moeten gaan opdoen en dat gezocht zal worden ruimte voor experimenten. Gedurende de energietransitie zal snel ingespeeld moet kunnen worden op veranderingen en ruimte te creëren voor het opdoen van praktijkervaring met activiteiten die nu nog niet volledig te bepalen zijn. Dit geldt zeker voor toepassingen op het gebied van waterstof. Maar ook om te experimenteren met ander energiedragers, opslag en andere flexopties als alternatief voor netverzwaring. Ook verwachten we dat veel onderzoek en experimenteerruimte nodig is in de gebouwde omgeving en de mobiliteit.

- Toepassing van experimenteerruimte zijn o.a. denkbaar in:
- Alternatieven voor aardgas in de gebouwde omgeving: denk daarbij aan verschillende energiedragers zoals waterstof, groengas of hybride warmtepompen, zon op dak.
- Initiatieven voor flexibiliteit en opslag en de toepassingsmogelijkheden van batterijen.
- Laadinfrastructuur voor logistieke hubs ten behoeve van de transportsector.
- Voor lokale energie coöperaties. Bijvoorbeeld bij productie en (onderlinge) levering door particulieren, energiecoöperaties en bedrijven en het hanteren van flexibele tarieven.

Flexibiliteit en opslag

Waar grootschalige, centrale productie-installaties in de onbalans tussen vraag en aanbod voorzagen, wordt in de nieuwe wet van de markt verwacht dat zij het initiatief

neemt voor de opslag. Onze verwachting is dat de markt dit niet direct zal oppakken. Wij vragen hier nadrukkelijk de ruimte voor netbeheerders om, naast hun taak om voor voldoende transportcapaciteit te zorgen, ook andere alternatieve oplossingen in te kunnen zetten. Financiële stimulering van zoveel mogelijk initiatieven op dit gebied is wenselijk, omdat deze de transportbehoefte kunnen verlagen en daarmee de congestieproblemen en de gerelateerde noodzaak tot verzwaringen verminderen. Daarbij is het gewenst dat er experimenteer ruimte is voor grensoverschrijdende energieopslag.

De energiewet heeft alleen betrekking op installaties die elektriciteit uit het net onttrekken en later weer invoeden (batterijen en mechanische energieopslag), maar aanvullend zien wij waterstof, warmte en groen gas als opslagmiddel. Ook nieuwe initiatieven die nog in ontwikkeling zijn verdienen meer financiële ondersteuning om door de markt te worden opgepakt.

In de nieuwe wet is het probleem van de dubbele energiebelasting bij batterijopslag nog niet opgelost. Daarbij is aangegeven dat de focus ligt op batterijopslag met een zelfstandige grootverbruikersaansluiting. Wij zien graag de mogelijkheid om duurzaam opgewekte elektriciteit die tijdelijk in accu's is opgeslagen, ook na vrijkomen nog steeds als duurzaam te kunnen blijven bestempelen. Dit punt is gekoppeld aan digitalisering: het nauwkeurig bijhouden van de oorsprong van de opgeslagen energie met behulp van metadata en certificaten en de inzet van nieuwe administratieve systemen bijvoorbeeld gebaseerd op blockchain technologie (DLT).

Het regionale energiesysteem

Belangrijk in afwegingen voor de energie-infrastructuur is dat er vanuit systeem perspectief een integrale afweging wordt gemaakt om te zorgen dat er een efficiënt systeem tot stand komt, in samenhang bekeken vanuit verschillende modaliteiten. Om de energietransitie te kunnen ondersteunen en faciliteren is een integrale wetgeving met ook andere commodity's (zoals warmte, waterstof) wenselijk, om een zo een integraal en efficiënt energiesysteem voor de toekomst te kunnen inrichten. Hoe ziet u dit traject voor u?

Wij denken dat in de regio's is een afwegingsmechanisme nodig waarbij de verschillende belangen ten behoeve van de energie-infrastructuur worden afgewogen. De provincies kunnen een belangrijke rol spelen als initiator en facilitator voor een efficiënt energiesysteem. We kunnen ons voorstellen dat voor grote infrastructurele vraagstukken een regionale belangenafweging nodig is waarin niet alleen naar de kosten en efficiëntie, maar ook naar de natuur- en landschapswaarden, realisering van de opwek, de verandering van de energievraag als gevolg van mobiliteit, de economische ontwikkeling of woningbouw worden meegenomen.

Beschikking over Informatie, Data en Gegevens

Om invulling te geven aan een rol in het regionale energiesysteem, willen provincies beschikken over gedetailleerde informatie. Provincies zijn (naast gemeenten) ook bevoegd gezag voor de Wet milieubeheer en voor de toezicht en handhaving willen kunnen beschikken over aansluit- en verbruiksgegevens (van bijvoorbeeld grote energie-verbruikende bedrijven). Tot op heden kunnen gemeenten en provincies niet beschikken over dit soort detailgegevens. Voor beide soorten taken is het daarom nodig dat gemeenten en provincies in deze wet zijn aangewezen als organen op wie de uitwisseling van informatie, gegevens en data van toepassing is.

Het betreft tenminste: type aansluiting, capaciteit van de aansluiting, gasverbruik, elektraverbruik. We weten dat er privacy-issues kunnen spelen, maar juist vanwege de privacyregelgeving is het nodig dat gemeenten en provincies in deze wet als partij worden genoemd, omdat zonder wettelijk taken of rollen dit soort gedetailleerde informatie juist niet kan mag worden verstrekt vanwege die privacyregelgeving. Hoe de

privacy van de aan gemeenten/provincies verstrekte informatie kan worden geborgd, is onderwerp van verdere uitwerking. Belangrijkste is dat provincies kunnen beschikken over gedetailleerde data zonder dat die data vervolgens breed gedeeld of openbaar hoeven te zijn. Ook op een hoger abstractieniveau dan de individuele bedrijven is de informatie gewenst zodat op regionaal niveau een goede planning en programmering van de energie-infrastructuur kan worden gemaakt.

Investerings door netbeheerders

De energietransitie vraagt nu al om een proactieve houding van de netbeheerder en de mogelijkheid om te kunnen voor-investeren met minder/andere zekerheden. De wet gaat er vanuit dat de huidige beleidstrajecten i.c.m. investeringsplannen voldoende basis biedt om proactief te investeren. Voor netbeheerders moet het eenvoudiger worden om zonder volledige onderbouwing met offertes van klanten, te investeren in netinfrastructuur als hierover bijvoorbeeld in RES-verband afspraken zijn gemaakt met goede onderbouwing. Voor veel toepassingen, zoals de elektrificatie van de industrie, is de infrastructuur anders te laat gereed. De kosten die door netbeheerders worden doorberekend aan afnemers kan ons inziens leiden tot een ongewenste stijging van de elektriciteitsstarieven waarmee de betaalbaarheid van de energietransitie in het geding kan komen. Wij verwachten dat de energiewet het mogelijk maakt om vanuit de 'algemene middelen' in de financieringskosten van netbeheerders te voorzien.

Afstemming van de Energiewet met de omgevingswet

In de voorgestelde energiewet zien wij weinig aanknopingspunten voor decentrale overheden om te sturen op de programmering van de investeringsplannen door netbeheerders. Het realiseren van de RES-ambities voor de opwek van hernieuwbare energie is afhankelijk van de investeringen door netbeheerders. Provincies willen meer kunnen sturen op de prioritering en fasering waarmee netbeheerders keuzes maken in de aanleg van de energie-infrastructuur. Wij vragen op dit punt een duidelijke koppeling tussen de energiewet en omgevingswet.

We wensen een aanpassing van art 6.2 lid 2 waarbij de toepassing van het projectbesluit, als instrument van de Omgevingswet, niet wordt belemmerd door deze bepaling in de Energiewet. Het projectbesluit voorziet immers het uitvoeren en in standhouden van het project en waarbij de regels van een omgevingsplan, die toezien op een evenwichtige toedeling van functies op locaties, opzij worden gezet als er sprake is van strijd met de regels van het projectbesluit. De bepaling in de Energiewet suggereert juist dat de evenwichtige toedeling van functies een belemmering opwerpen om het projectbesluit toe te passen.

Daarnaast is artikel 6.8 onnodig beperkend voor het gebruik van decentrale regelgeving voor opslag en transport van energie. Het staat ook op gespannen voet met het BBL onder de Omgevingswet, die in de Nota van Toelichting stelt dat juist het omgevingsplan regels stelt buiten het gebouw over het transport van elektriciteit en aansluiting op woningen. We stellen voor dit artikel te schrappen.

Met vriendelijke groet,

Interprovinciaal Overleg